Prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul central (judecător: Alina Balan)
Dosarul nr. 3a-94/25 (2-2401058616-03-3a-11062025)

CURTEA DE APEL NORD
Colegiul civil și de contencios administrativ

D E C I Z I E

22 ianuarie 2026 mun. Bălți
Instanța compusă din:
Președintele ședinței, judecător Elena Grumeza
Judecători: Svetlana Ghercavii, Natalia Costaș
Grefier Lilia Burlacu

examinând în ședință publică, apelul declarat de Nasu Andrei, Nasu Maria și Nasu Pavel,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată formulată de Nasu Andrei, Nasu Maria și Nasu Pavel către Primăria or. Rezina, terț Malanciuc Gheorghe privind anularea somației și a răspunsului la cererea prealabilă,

împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei, sediul central din 12 martie 2025, -

c o n s t a t ă:

Pretentiile reclamantului:

La 30 mai 2024, reclamanții Nasu Andrei, Nasu Maria și Nasu Pavel au înaintat acțiune în contradictoriu cu Primăriei orașului Rezina, terț Malanciuc Gheorghe cu privire la anularea somației nr. 207 din 2 aprilie 2024 și a răspunsului nr. 327 din 29 aprilie 2024 la cererea prealabilă adresată cu nr.325 și nr.326.

În motivarea acțiunii, reclamanții Nasu Andrei, Nasu Maria și Nasu Pavel au invocat că, în fapt, la 15 aprilie 2024, funcționarul public Vasile Frunza, angajat al Primăriei orașului Rezina a înmânat reclamantei Maria Nasu somația nr. 207 din 2 aprilie 2024, emisă în baza petiției cetățeanului Gheorghe Malanciuc cu privire la pretinsele nemulțumiri legate de amplasarea gardurilor în cimitirul din or. Rezina, str. Motrosov.

Menționează reclamanții că prin somația în cauză, autoritatea publică locală a solicitat nejustificat și abuziv reamplasarea gardului din împrejurimea mormântului defunctului *****, decedat și înhumat *****. ***** a fost soțul

Mariei Nasu și tatăl lui Pavel Nasu și Andrei Nasu.

Susțin reclamanții că, au înaintat cereri prealabile împotriva actului administrativ prenotat, care au fost respinse prin Răspunsul Primăriei orașului Rezina nr. 327 din 29 aprilie 2024.

În drept au fost invocate prevederile art. art. 21, 31 a Codului Administrativ; art. 29 din Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală și pct. 9 din Regulamentul cu privire la cimitire.

Solicită reclamantul admiterea cererii de chemare în contencios administrativ și anularea actelor administrative individuale defavorabile emise de către Primăria orașului Rezina și anume- Somația nr. 207 din 2 aprilie 2024 ți răspunsul nr. 327 din 29 aprilie 2024.

Poziţia instanţei de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul central din 12 martie 2025 acţiunea în contencios administrativ înaintată de reclamantul Nasu Andrei, Nasu Maria și Nasu Pavel împotriva Primăriei orașului Rezina, terț Malanciuc Gheorghe cu privire la anularea somației nr. 207 din 2 aprilie 2024 și a răspunsului nr. 327 din 29 aprilie 2024, la cererea prealabilă adresată cu nr. 325, nr. 326 – s-a respins, ca fiind neîntemeiată.

Solicitarea apelantului:

La 26 martie 2025 Nasu Andrei, Nasu Maria și Nasu Pavel au declarat apel nemotivat împotriva hotărârii menționate, solicită admiterea apelului, casarea hotărârii cu emiterea unei noi decizii de admitere a cererii de chemare în judecată.

Termenul de declarare a apelului:

Articolul 231 alin. (1) Cod administrativ prevede că hotărîrile judecătoriilor adoptate în contenciosul administrativ pot fi contestate cu apel.

Potrivit art. 232 alin. (1) din Codul administrativ, apelul se depune la instanţa de judecată care a emis hotărârea contestată în termen de 30 de zile de la pronunţarea dispozitivului hotărârii, dacă legea nu stabileşte un termen mai mic.

Instanţa reţine că dispozitivul hotărârii a fost pronunţat la 12 martie 2025, iar apelul nemotivat a fost declarat la 26 martie 2025 prin urmare, apelurile sunt declarate în termenul legal stipulat la art. 232 Cod administrativ.

Conform art. 232 alin. (2) Cod administrativ, motivarea apelului se prezintă la instanţa de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărîrii motivate.

Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanţa de judecată care a emis hotărîrea contestată.

Copia hotărârii motivate a fost expediată părților la 30 mai 2025 la adresa electronică al reprezentantului apelanților fiind recepționată la 04 iunie 2025 (f.d.182), iar apelul motivat a fost înregistrat la 30 iunie 2025, prin urmare apelanții s-au încadrat în termenul prevăzut la norma citată supra.

Argumentele părţilor:

În motivarea apelului apelanții au invocat că, în cadrul cercetării judecătoreşti s-a constat că în septembrie 2019, când a fost alocat spaţiul pentru înhumarea defunctului *****, autoritatea publică nu ţinea vreun registru privind evidenţa locurilor rezervate pentru înmormântare. Mai mult, autoritatea publică nu a avut aprobate tarifele pentru rezervare, aşa cum impune pct. 14 din Regulamentul cu privire la cimitire, aprobat prin HG nr.1072/1998.

Susține că, alocarea locurilor pentru înmormântare şi rezervarea locurilor pentru membrii de familie se făcea verbal, de către angajatul ÎM „SCL Rezina", fapt ce nu a fost negat sau combătut de către autoritatea publică. Practic fiecare mormânt din cimitir dispune de spaţiu aferent rezervat pentru membrii familiei persoanei decedate, de asemenea fapt recunoscut de autoritate, dar şi probat prin intermediul pozelor anexate la materialele cauzei.

Această modalitate de atribuire a locului pentru înmormântare a defunctului Nasu Valeriu şi rezervare a locurilor pentru membrii familie acestuia a fost aplicată şi în cazul dat, în septembrie 2019, fapt ce nu a fost combătut de către autoritatea publică.

Totuşi, în aprilie 2024, Primarul oraşului Rezina a indicat abuziv în somaţia nr. 207 că membrii familiei Nasu au „*îngrădit în mod ilegal şi abuziv*" terenul aferent mormântului defunctului *****, invocând că nu există nicio consemnare privind rezervarea terenului. În esenţă, omisiunea autorităţii publice de a asigura o reglementare şi o evidenţă adecvată a locurilor rezervate pentru înmormântare a fost imputată şi folosită împotriva reclamanţilor.

La caz, autoritatea publică suprapune abuziv şi disproporţional dreptul familiei Nasu de a dispune de spaţii rezervate pentru înmormântare, obţinut în septembrie 2019, prevăzut de pct. 16 din Regulamentul cu privire la cimitire, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1072/1998, iar acest abuz nu a fost acceptat de către instanţa de fond.

Materialul probatoriu denotă că practic fiecare mormânt din cadrul cimitirului oraşului Rezina dispune de spaţiu adiacent pentru membrii familiei decedaţilor,

fapt ce nu a fost combătut, nici negat, de către autoritatea publică. Însă, autoritatea publică a imputat exclusiv familiei Nasu „*îngrădirea în mod ilegal şi abuziv*” a terenului aferent mormântului membrului familiei Nasu Valeriu, fără a lua măsuri similare împotriva altor persoane aflate în situaţii identice cu cea a familiei Nasu.

Acest fapt contravine art. 23 din Codul administrativ, care obligă autorităţile şi instanţele să trateze în mod egal persoanele aflate în situaţii similare, iar orice diferenţă de tratament trebuie justificată obiectiv. Imputarea exclusivă familiei Nasu, fără a viza alte persoane în situaţii similare, încalcă principiul egalităţii în tratament.

Invocă că, atât în răspunsul la cererea prealabilă, cât şi în referinţă, autoritatea publică a invocat prevederile Legii nr. 163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcţie. Fără a specifica articolul, aceasta a susţinut că lucrările realizate fără sau cu încălcarea autorizaţiei de construire ori documentaţiei de proiect sunt considerate neautorizate. Astfel, a invoca că gardul a fost amplasat fără autorizaţie de construire, respectiv este neautorizat.

Prevederile legii menţionate nu sunt aplicabile speţei. Autorizaţia de construire este necesară pentru lucrări de construcţie care implică lucrări capitale. Un gard uşor demontabil în împrejurimea unui mormânt nu se încadrează în aceste categorii, fiind o structură temporară şi nepermanentă. Prin urmare, autoritatea publică a invocat în mod eronat prevederile legale irelevante, imputând familiei Nasu o încălcare inexistentă.

Mai mult, la 28 decembrie 2023, a fost adoptat Codul urbanismului şi construcţiilor nr. 434/2023, publicat pe 31 ianuarie 2024. Articolul 390 alin. (1) a acestui cod prevede că acesta intră în vigoare peste 12 luni de la data publicării, cu excepţia prevederilor (...) art. 150, (...), care intră în vigoare la data publicării. Articolul 150 alin.(1) lit. y) statuează că, pot fi executate fără certificat de urbanism pentru proiectare şi fără autorizaţie de construire lucrările de construcţii funerare, subterane şi supraterane, executate în cimitire - cu excepţia execuţiei construcţiilor capitale.

Astfel, la data emiterii actelor administrative contestate, era în vigoare prevederea care statua că nu este necesară autorizaţie de construire pentru instaurarea unui gard temporar în cimitir, fapt despre care autoritatea publică trebuia să cunoască.

În concluzie, menţinerea în vigoare a actelor contestate va duce la încălcarea mai multor drepturi fundamentale ale reclamanţilor, garantate de Convenţia Europeană a Drepturilor Omului.

Astfel, locul rezervat în jurul mormântului defunctului ***** are o importanţă deosebită pentru reclamanţi, întrucât acesta este destinat ca, la momentul decesului, membrii familiei să fie înhumaţi alături de el. Menţinerea somaţiei contestate ar duce la pierderea acestui spaţiu rezervat, permiţând înhumarea unor persoane străine în acel perimetru, fără acordul familiei. O astfel de situaţie ar afecta profund dreptul reclamanţilor de a menţine legătura spirituală cu defunctul, privându-i de posibilitatea de a-şi onora memoria şi de a fi înmormântaţi în preajma soţului sau tatălui său. Acest fapt constituie o ingerinţă gravă în dreptul lor la viaţă de familie.

Invocă că, situaţia familiei Nasu nu este una izolată, întrucât majoritatea persoanelor care au rude înmormântate în cimitirul oraşului Rezina dispun de spaţiu rezervat pentru membrii familie. Materialele probatorii din dosar demonstrează fără echivoc acest fapt, care nici nu a fost negat de către autoritatea pârâtă. Cu toate acestea, doar familia Nasu a fost somată de către autoritatea publică, sub pretextul că ar fi „*îngrădit în mod ilegal şi abuziv*” terenul aferent mormântului defunctului *****. Acest tratament discriminatoriu şi lipsit de justificare obiectivă lezează drepturile reclamanţilor şi creează o inegalitate de tratament. Argumentul precum că în alte cazuri nu au fost înaintate plângeri nu ţine, or, în cazul depistării unor pretinse abateri, statul trebui să acţioneze similar în raport cu toţi cetăţenii.

Menționează că, dreptul la spaţiul rezervat pentru înhumarea membrilor familiei defunctului ***** şi gardul a cărui demolare a fost solicitată sunt bunuri, în sensul Convenţiei Europene, asupra cărora familia Nasu are un drept legitim. Somaţia autorităţii publice care neagă aceste drepturi afectează principiul securităţii juridice. Acest act nu este justificat de un interes public real, este arbitrar şi bazat pe tratament diferenţiat nejustificat. Omisiunea autorităţii publice de a ţine un registru al locurilor rezervate şi de a aproba tarifele aferente este folosită abuziv împotriva reclamanţilor de bună credinţă, însă nu afectează nicidecum alte persoane care se află în situaţii identice cu familia Nasu, or, în condiţiile în care şi alte persoane beneficiază de astfel de spaţii rezervate, iar autorităţile nu aplică un criteriu clar şi egal, intervenţia în dreptul de folosinţă al reclamanţilor este arbitrară.

La 25 iulie 2025 intimatul Primăria or. Rezina a depus referință la cererea de apel, prin care a solicitat respingerea apelului, cu menținerea hotărârii Judecătoriei Orhei, sediul central din 12 martie 2025. Menționează că instanța de fond a constatat circumstanțele cauzei bazându-se pe cercetarea mult aspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul lor a apreciat probele după intima ei convingere, călăuzindu-se de lege.

A menționat că la 01.04.2024 de către membrii comisiei specializate a Primăriei or. Rezina s-a examinat la fața locului faptele invocate în petiția parvenită de la Gh. Malanciuc și *****.

În urma examinării petrecute s-a stabilit cu certitudine faptul că, rudele persoanelor decedate ***** (*****) și a lui ***** (*****), ca urmare a instalării în mod ilegal și abuziv a gardurilor în jurul locurilor de înhumare a acestora, accesul liber înspre locul de înhumare a persoanei decedate ***** (*****) din partea din față, de la trotuarul instalat la intrarea în cimitir, precum din partea dreaptă l-au limitat la maximum, prin care fapt au încălcat prevederile pct. 19 al Capitolului III al Regulamentului cu privire la cimitire aprobat prin HG nr. 1072/1998.

Ca urmare a celor constatate la fața locului de către Comisia specializată a Primăriei or. Rezina s-a propus ca M. Nasu și ***** să le fie înmânate somații, prin intermediul căreia să le fie solicitat ca, în termen de 10 zile calendaristice, de la data înmânării somației, să întreprindă toate măsurile de rigoare în scop de a micșora în mod benevol și de estătător, suprafața terenului, pe care au fost înhumați ***** (*****) și ***** (*****), readucându-l la prevederile pct. 19 al Capitolului III al Regulamentului cu privire la cimitire aprobat prin HG nr. 1072/1998.

Nefiind de acord cu prevederile somaţiei înmânate, la data de 19.04.2024, Maria Nasu a depus o cerere prealabilă, care a fost înregistrată cu nr. N-325. Tot la data de 19.04.2024, cu nr. N-326, a fost înregistrată şi cererea prealabilă, parvenită de la Andrei Nasu, feciorul Mariei Nasu pe faptul dezacordului său, cu prevederile somaţiei înmânate Mariei Nasu, sus indicate.

La data de 19.04.2024 termenul procedurii administrative a fost prelungit până la data de 22.05.2024, în urma examinării cererilor prealabile, la data de 29.04.2024 cu nr. 327, în adresa Mariei Nasu şi a lui Andrei Nasu a fost expediat un răspuns prin care s-a refuzat în satisfacerea cerinţelor expuse în cererile prealabile înaintate de către ei şi s-a reiterat poziţia cu privire la necesitatea întreprinderii tuturor măsurile de rigoare, în scop de a micşora în mod benevol şi desinestătător suprafaţă terenului, pe care este înhumat ***** (*****), readucându-i, la prevederile pct. 19 al Capitolului III al Regulamentului cu privire la cimitire, aprobat prin HG nr. 1072/1998.

Indică că, terenul (cimitir) cu nr. cadastral 6701210.005, amplasat în oraşul Rezina str. Alexandr Motrosov nr. 8, cu suprafaţa de 2,7785 ha este proprietate publică a oraşului Rezina. Pornind de la domeniile de activitate ale autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul întâi stabilite la art. 4 din Legea

nr.435/2006 privind descentralizarea administrativă, în coroborare cu art. 14 din Legea nr.436/2006 privind administraţia public locală, Consiliul local administrează bunurile domeniului public şi ale celui privat ale satului (comunei), oraşului (municipiului) şi decide în privinţa actelor juridice de administrare privind bunurile domeniului public al satului (comunei), oraşului (municipiului), după caz, precum şi privind serviciile publice de interes local, în condiţiile legii.

La fel, menţionează şi faptul că, şi de către Primăria or. Rezina nu au fost încheiate cu persoane fizice/şi sau juridice contracte în conformitate cu prevederile pct.pct.13-19 al Capitolului II, al Regulamentului cu privire la cimitire , aprobat prin HG nr. 1072/1998 nr. 1/17 din 22.10.1998 (de rezervare a unor locuri la cimitir) şi în temeiul cărora, de la persoanele ce au rezervat astfel de locuri, să fi fost percepută tarifele necesare, prevăzute la pct. 14 al Regulamentului arătat supra, inclusiv de la membrii familiei Nasu.

Faptul că, de la familia Nasu nu s-au perceput surse financiare (tarifele necesare, prevăzute la pct. 14 al Regulamentului menționat mai sus) a fost dovedit integral şi în timpul şedinţelor de judecată petrecute în instanţa de fond şi anume, prin declaraţiile făcute de către Andrei Nasu, reprezentantul reclamanţilor.

Intimatul susține că, din procesul-verbal de examinare în comisie nr. 7 din data de 01.04.2024, cu tabelul foto anexat la el şi cu care Maria Nasu a fost cunoscută contra semnătură, la data de 10.04.2024, s-a stabilit cu certitudine că, locul de înfumurare a lui ***** este împrejmuit cu un gard metalic, astfel, fiind îngrădit o suprafaţă de teren ce depăşeşte suprafaţă de 3,8 m.p., prestabilită pentru un loc de înfumurare, fiind îngrădit în mod ilegal şi abuziv un teren cu o suprafaţă egală cu 10, 5 m.p.

Menționează faptul că, în scop de a exclude orice caracter discriminatoriu faţa de persoanele cărora li s-au înmânat somaţii prin intermediul cărora acestora li s-a solicitat ca suprafaţă terenului (teritoriului) de înhumare a rudelor sale să fie readusă la 3,8 m^2, readucându-1 la prevederile pct. 19 al Regulamentului cu privire la cimitire, aprobat prin HG nr. 1072/1998, că, în locurile publice ca ,,cimitirele" este interzisă amplasarea ilegală a oricăror bunuri mobile/şi sau imobile (garduri, etc) ca urmare a examinării procedurii administrative iniţiate în temeiul petiţiilor, pe pagina „web" al Primăriei or. Rezina a fost postat un anunţ prin intermediul căruia populaţia or. Rezina a fost informată despre interzicerea amplasării neautorizate a oricăror obiectelor mobile, amenajări, garduri, construcţii pe teritoriul terenului (cimitirului), cu nr. cadastral 6701210.005, amplasat în oraşul Rezina str. Alexandr Motrosov nr. 8, precum şi terenul (cimitirul), cu nr. cadastral 6701218.554, amplasat în extravilanul oraşului Rezina, adiacent străzii 1 Mai.

Subsidiar, accentuează faptul că, potrivit prevederilor art. 6 alin. (1) din Legea nr.436/2006 privind administraţia publică locală, consiliile locale şi cele raionale, primarii şi preşedinţii de raioane funcţionează ca autorităţi administrative autonome, soluţionând treburile publice din sate (comune), oraşe (municipii) şi raioane în condiţiile legii.

Poziţia părţilor în şedinţa de judecată:

În ședința instanței de apel apelantul Nasu Andrei, care acționează și în interesele apelanților Nasu Maria și Nasu Pavel a solicitat admiterea cererii de apel pe motivele expuse, casarea hotărârii Judecătoriei Orhei, sediul central din 12 martie 2025, cu pronunțarea unei noi decizii prin care cererea de chemare în judecată să fie admisă.

În context este de menționat că Nasu Andrei reprezintă în prezentul proces interesele mamei sale Nasu Maria și a fratelui său Nasu Pavel în baza procurilor eliberate la 21.05.2024 nr. 2-1496, și la 22.06.2023 nr. 2-2132 și în temeiul art. 75 alin. (1^1) CPC, persoanele fizice pot fi reprezentate în instanţa de judecată de către soţ/soţie, părinţi, copii, fraţi, surori, bunei, nepoţi dacă aceştia sînt licenţiaţi în drept şi sînt împuterniciţi printr-o procură autentificată notarial.

Reprezentantul intimatului Primăriei or. Rezina Frunza Vasile a solicitat respingerea cererii de apel cu menținerea hotărârii contestate.

Nu s-a prezentat terțul Malanciuc Gheorghe, iar potrivit reprezentantului intimatului terțul cunoaște despre prezenta ședință de judecată, însă a fost în imposibilitate de a se prezenta.

Astfel, pornind de la reglementările art. 239 alin. (2) Cod administrativ, Completul judiciar a dispus judecarea cauzei în absența terțului.

Aprecierea instanţei de apel:

Analizând legalitatea şi temeinicia hotărârii contestate, prin prisma argumentelor invocate în cererea de apel şi a materialelor din dosar, completul specializat pentru examinarea acţiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Nord consideră apelul admisibil, dar neîntemeiat, motiv din care urmează a fi respins din următoarele considerente.

Potrivit art. 240 alin. (1) lit. a) Cod administrativ, examinând cererea de apel, instanţa de apel adoptă una dintre următoarele decizii: respinge apelul.

Materialele cauzei atestă că la 19.04.2024, Nasu Maria și Nasu Andrei s-au adresat cu cereri prealabile către Primarul or. Rezina prin care au solicitat

suspendarea executării somației nr. 207 din 02.04.2024, până la examinarea cererii prealabile, anularea somației nr. 207 din 02.04.2024 ca fiind neîntemeiată și emisă în contradicție cu exigențele procedurii administrative.

La 29.04.2024 cu numărul de ieșire 327 reclamanților Maria Nasu și Andrei Nasu, Primăria or. Rezina le-a dat răspuns, potrivit căruia le-a fost refuzat în satisfacerea cerințelor expuse în cererile prealabile.

Deoarece, nu au fost de acord cu răspunsul primit la 30 mai 2024, reclamanții Nasu Andrei, Nasu Maria și Nasu Pavel au înaintat acțiune în contradictoriu cu Primăriei orașului Rezina, terț Malanciuc Gheorghe cu privire la anularea somației nr. 207 din 2 aprilie 2024 și a răspunsului nr. 327 din 29 aprilie 2024 la cererea prealabilă adresată cu nr.325 și nr.326.

Prin hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul central din 12 martie 2025 acţiunea în contencios administrativ înaintată de reclamantul Nasu Andrei, Nasu Maria și Nasu Pavel împotriva Primăriei orașului Rezina, terț Malanciuc Gheorghe cu privire la anularea somației nr. 207 din 2 aprilie 2024 și a răspunsului nr. 327 din 29 aprilie 2024, la cererea prealabilă adresată cu nr. 325, nr. 326 – s-a respins, ca fiind neîntemeiată.

Prima instanță a reținut că, cetățenii RM sunt în drept în conformitate cu pct. 13 din Regulamentul menționat să rezerve locurile de înmormântare din cimitire pe termen nelimitat fiind stabilite în acest sens tarife de către a administrația publică locală. La caz, însă, reclamanta nu a probat faptul rezervării locurilor de înmormântare la care pretinde și deși serviciul responsabil de administrarea cimitirului din or. Rezina a confirmat că nu deține un registru cu privire la rezervarea locurilor de înhumare, acest fapt nu justifică reclamanta să instaleze gard metalic, în scopul rezervării locurilor de înhumare, fără permisiunea administrației publice locale căruia-i aparține terenul pe care este amplasat cimitirul.

La 26 martie 2025 Nasu Andrei, Nasu Maria și Nasu Pavel au declarat apel nemotivat împotriva hotărârii menționate, solicită admiterea apelului, casarea hotărârii cu emiterea unei noi decizii de admitere a cererii de chemare în judecată.

Conform art. 195 Codul administrativ, procedura acţiunii în contenciosul administrativ se desfăşoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepţia art.169-171.

În conformitate cu prevederile art. 231 alin. (2) din Codul administrativ, pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a

treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

Suplimentar, Colegiul specializat scoate în evidenţă că în conformitate cu prevederile art. 219 alin. (1)-(4) Cod administrativ, instanţa de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declaraţiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanţi. Instanţa de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greşelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete şi pentru depunerea tuturor declaraţiilor necesare constatării şi aprecierii stării de fapt. Instanţa de judecată indică asupra aspectelor de fapt şi de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanţii la proces. Instanţa de judecată nu are dreptul să depăşească limitele pretenţiilor din acţiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanţii la proces. Instanţa de judecată poate avea o discuţie juridică cu participanţii la proces sau poate da în scris indicaţii cu privire la situaţia de drept a cauzei examinate.

Articolul 373 alin. (1), (2) Cod de procedură civilă statuează că, (1) Instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă.

(2) În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces.

Astfel, prevederile legale enunţate în mod expres, obligă instanţa de apel să verifice circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În conformitate cu art. 189 alin. (1) Cod administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios administrativ.

În conformitate cu art. 22 alin. (1) Cod administrativ, autorităţile publice şi instanţele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul şi volumul cercetărilor şi nu sînt legate nici de expunerile participanţilor, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

După cum s-a constatat, obiectul prezentei cauze îl constituie anularea

somației nr. 207 din 02.04.2024 și a răspunsului nr. 327 din 29 aprilie 2024, iar sub aspectul admisibilității se reține că Nasu Andrei s-a adresat cu prezenta acțiune la 30.05.2024, prin care a solicitat anularea actelor administrative individuale defavorabile, și anume somația nr.207 din 02.04.2024 și a răspunsului nr. 327 din 29.04.2024. În acest sens, se constată că reclamanții au formulat acțiune în contestare, obiectul căreia îl constituie anularea actelor administrative individuale, în sensul art. 206 alin. (1) lit. a) Cod administrativ.

Mai mult, anterior adresării cererii de chemare în judecată, reclamanții au respectat calea prealabilă, formulând la 19.04.2024 cerere prealabilă către pârât prin care a solicitat anularea somației nr. 207 din 02.04.2024.

Potrivit art. 208 alin. (1) Cod administrativ, până la înaintarea acţiunii în contencios administrativ se va respecta procedura prealabilă, cu excepţiile prevăzute de lege.

Potrivit art. 163 lit. a) Cod administrativ, procedura de examinare a cererii prealabile nu se efectuează dacă: a) actul administrativ individual este emis de către Guvern, un consiliu local sau Adunarea Populară a Găgăuziei.

În conformitate cu art. 165 alin. (2) Cod administrativ, dacă informaţia cu privire la exercitarea căilor de atac nu se conţine în actul administrativ individual sau este indicată incorect, cererea prealabilă poate fi depusă în termen de un an de la comunicarea sau notificarea actului administrativ ori a respingerii petiţiei.

Articolul 196 alin. (1) Cod administrativ, prevede că, acţiunea în contencios administrativ se depune la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială îşi are sediul autoritatea publică care a desfăşurat activitatea administrativă contestată, dacă legea nu prevede altfel.

Reținând prevederile legale citate supra, Colegiul constatată că cererea de chemare în judecată este depusă în termen cu respectarea competenței teritoriale și jurisdicționale, astfel, este admisibilă spre examinare.

La caz, sunt aplicabile prevederile art. 1 Legea privind administraţia publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006, potrivit căruia ***primar*** este autoritate reprezentativă a populaţiei unităţii administrativ-teritoriale şi executivă a consiliului local, aleasă prin vot universal, egal, direct, secret şi liber exprimat.

Articolul 2 din aceeași Lege prevede că, (1) Prezenta lege stabileşte şi reglementează modul de organizare şi funcţionare a autorităţilor administraţiei publice în unităţile administrativ-teritoriale.

(2) Modul de organizare şi funcţionare a autorităţilor administraţiei publice locale de nivel special se reglementează de prezenta lege în partea în care nu

contravine prevederilor Legii nr. 344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri).

(3) Controlul asupra respectării legislaţiei în unităţile teritoriale autonome cu statut juridic special se efectuează de către Guvern, prin intermediul autorităţilor publice centrale de specialitate, în condiţiile prezentei legi.

Potrivit art. 3 din Legea privind administraţia publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006, (1) Administrarea publică în unităţile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, eligibilităţii autorităţilor publice locale şi consultării cetăţenilor în probleme locale de interes deosebit.

(2) Autorităţile administraţiei publice locale beneficiază de autonomie decizională, organizaţională, gestionară şi financiară, au dreptul la iniţiativă în tot ceea ce priveşte administrarea treburilor publice locale, exercitîndu-şi, în condiţiile legii, autoritatea în limitele teritoriului administrat.

(3) Aplicarea principiilor enunţate în prezentul articol nu poate afecta caracterul unitar şi indivizibil al statului.

În conformitate cu art. 29 alin. (1) lit. t) Legea privind administraţia publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006, pornind de la domeniile de activitate ale autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul întîi, stabilite la art. 4 alin. (1) din Legea privind descentralizarea administrativă, primarul exercită în teritoriul administrat următoarele atribuţii de bază: t) constată încălcările legislaţiei în vigoare comise de persoane fizice şi juridice în teritoriul administrat, ia măsuri pentru înlăturarea sau curmarea acestora şi, după caz, sesizează organele de drept, acestea fiind obligate să reacţioneze cu promptitudine, în condiţiile legii, la solicitările primarului.

Potrivit HG despre aprobarea Regulamentului cu privire la cimitire nr. 1072 din 22.10.98, se reține că, prezentul Regulament reglementează modul înfiinţării, extinderii, închiderii, lichidării şi administrării cimitirelor, precum şi modul rezervării locurilor pentru înmormîntarea şi reînmormîntarea decedaţilor, executării lucrărilor în cimitire.

Potrivit pct. 1 din HG despre aprobarea Regulamentului cu privire la cimitire nr. 1072 din 22.10.98, în Republica Moldova cimitirele se află în subordinea administraţiei publice locale. Înmormîntările şi reînmormîntările se efectuează numai în baza prezentului Regulament.

Punctul 2 din același Regulament prevede că, înfiinţarea, extinderea şi administrarea cimitirelor se realizează prin deciziile primăriilor municipale şi

consiliilor locale, conform actelor legislative şi normative în vigoare şi prezentului Regulament.

Potrivit pct. 13 același Regulament, locurile de înmormîntare din cimitire pot fi rezervate pe termen nelimitat. Punctul 14 prevede că, tarifele pentru rezervare, precum şi pentru alte servicii funerare se aprobă de către organele administraţiei publice locale.

Punctul 15 din HG despre aprobarea Regulamentului cu privire la cimitire nr. 1072 din 22.10.98 prevede că, contractul privind rezervarea se încheie de către administraţia cimitirelor la cererea personală a cetăţenilor ce doresc să rezerveze locuri.

În conformitate cu pct. 16 HG despre aprobarea Regulamentului cu privire la cimitire nr. 1072 din 22.10.98, unei familii i se poate rezerva nu mai mult de trei locuri de înmormîntare, cu recomandarea de a construi un cavou. În aceste locuri (cavou) pot fi înmormîntaţi titularul rezervării, soţul (soţia), precum şi rudele apropiate. Ele pot fi transmise numai prin moştenire sau donaţie.

Potrivit pct. 17 HG despre aprobarea Regulamentului cu privire la cimitire nr. 1072 din 22.10.98, dobîndirea locurilor de înmormîntare prin succesiune sînt scutite de plata tarifelor pentru rezervare.

Potrivit pct. 18 din același Regulament, Rezervarea încetează: la expirarea termenului contractului; în cazul în care locul rezervat e lăsat în părăsire (se consideră părăsite locurile rezervate unde nu există nici un semn funerar (cruce, gard, candelă, plantaţii, alte instalaţii)) şi dacă timp de 3 ani de la preavizul în scris, cu confirmare de primire, titularul rezervării nu se prezintă la administraţia cimitirului; la prezentarea de către titularul rezervării a refuzului în scris; în caz de neachitare a plăţii pentru rezevare; în cazul în care rezervantul locului a decedat şi a fost înmormîntat la alt cimitir (la prezentarea documentelor respective de confirmare a decesului şi înmormîntării acestuia).

În conformitate cu pct. 19 HG despre aprobarea Regulamentului cu privire la cimitire nr. 1072 din 22.10.98, pentru fiecare înmormîntare se repartizează un lot de pămînt cu suprafaţa de 3,8 m^2. Intervalele între părţile lungi şi scurte ale mormintelor constituie nu mai puţin de 0,5 şi 0,5 m respectiv. Lungimea mormîntului nu poate fi mai mică de 2 m, lăţimea - 1 m, adîncimea - 1,5, ţinînd cont de condiţiile climaterice ale solului.

Materialul probator al cauzei atestă că, Primăria or. Rezina prin somația nr. 207 din 02.04.2024 a solicitat Mariei Nasu, în termen de 10 zile calendaristice, de la data înmânării prezentei somații, să întreprindă toate măsurile de rigoare, în scop

de a micșora în mod benevol și desinestătător, pe suprafața terenului, pe care este înhumat cet. *****, soțul Mariei Nasu *****, readucându-l, la prevederile pct. 19 al Capitolului III „Înmormântările și reînmormântările” al Regulamentului cu privire la cimitire, aprobat prin HG nr. 1072/1998 nr. 1/17 din 22.10.1998 și anume: 3,8 m^2.

Prin aceeași somație subsidiar a fost informată că, în caz că Maria Nasu, în termenul de 10 zile calendaristice, de la data înmânării somației, în mod benevol și de sine stătător nu o să readucă locul de înhumare a cet. ***** la suprafața de 3,8 m^2, acțiunile sus indicate vor fi întreprinse de către angajații abilitați a Primăriei or. Rezina. Ulterior, în privința Mariei Nasu, primăria or. Rezina va înainta o acțiune civilă în conformitate cu prevederile art. 1998 Cod civil, în scopul asigurării recuperării prejudiciului material cauzat.

La fel, s-a indicat că, în caz că Maria Nasu nu este de acord cu hotărârea primită, în conformitate cu prevederile articolelor 19, 162, 164-165 Cod administrativ, are dreptul de a înainta o cerere prealabilă în termen de 30 zile. (f.d.9-10)

Deoarece, nu a fost de acord cu somația primită la 19.04.2024 (.f.d11-14) Nasu Maria s-a adresat cu cerere prealabilă către primarul or. Rezina prin care a solicitat:

1) Suspendarea executării somației nr. 207 din 2 aprilie 2024, până la examinarea în fond a prezentei cereri prealabile;

2) Anularea somației nr. 207 din 2 aprilie 2024 ca fiind neîntemeiată și emisă în contradicție cu exigențile procedural-administrative;

3) Atragerea în calitate de participanți la procedura administrativă în cauză a tuturor persoanelor a căror drepturi sunt afectate nemijlocit, și anume: - Pavel Nasu și Andrei Nasu.

La aceeași dată, Nasu Andrei s-a adresat cu cerere prealabilă către primarul or. Rezina (f.d.15-16), prin care a solicitat:

1) Suspendarea executării somației nr. 207 din 2 aprilie 2024, până la examinarea în fond a prezentei cereri prealabile;

2) Anularea somației nr. 207 din 2 aprilie 2024 ca fiind neîntemeiată și emisă în contradicție cu exigențile procedural-administrative;

3) Atragerea în calitate de participanți la procedura administrativă în cauză a tuturor persoanelor a căror drepturi personale sunt afectate direct, și anume: Andrei Nasu și Pavel Nasu.

Prin urmare, la 29.04.2024 cu numărul de ieșire 327 Primăria or. Rezina a dat

răspuns la cererile prealabile și anume, a refuzat în satisfacerea cerințelor expuse în cererile prealabile înaintate reiterând despre necesitatea de a întreprinde toate măsurile de rigoare în scop de a micșora în mod benevol și desinestătător, suprafața terenului, pe care este înhumat ***** (*****), readucându-l, la prevederile pct. 19 al Capitolului III „Înmormântările și reînmormântările", al Regulamentului cu privire la cimitire, aprobat prin HG nr. 1072/1998 nr. 1/17 din 22.10.1998, și anume: 3,8 m^2. În caz, dacă nu sunt de acord cu hotărârea primită, în conformitate cu prevederile art. 20 Cod administrativ li s-a explicat că au dreptul de a înainta o acțiune în contencios administrativ, în termenul prevăzut de art. 209 al Codului administrativ (f.d.17-19).

Colegiul civil reține atât din materialele cauzei cât și din explicațiile terțului Malanciuc Gheorghe date în ședința instanței de fond, faptul că, administrația publică locală a fost sesizată în urma unei plângeri formulate de către Malanciuc Gheorghe prin care acesta a comunicat că prin instalarea gardului de către Nasu Maria i-a fost îngrădit accesul la mormântul tatălui acestuia, ultima refuzând să schimbe gardul. Circumstanțele menționate fiind constatate și prin procesul- verbal de cercetare la fața locului din 14.03.2024 întocmit de către agentul constatator Ion Strah. (f.d.50, 52)

Ulterior, prin citația adresată Dnei Maria Nasu, Autoritatea Publică Locală în persoana primarului Simion Tatarov, a informat reclamanta că la 28.03.2024 cu nr. 77 la Primăria or. Rezina au fost înregistrate materialele parvenite de la IP Rezina în baza petiției depuse de Gheorghe Malanciuc prin care a solicitat luarea măsurilor conform legislației a Mariei Nasu care, în mod ilegal, au instalat două garduri la cimitirul din or. Rezina prin care fapt i-au fost îngrădit accesul liber înspre mormântul tatălui său. Totodată, a fost informată reclamanta că a fost inițiat o procedură administrativă ultima având calitatea de participant fiind citată pentru data de 05.04.2024 ora 09:30 min. (f.d.66)

Totodată, potrivit dispoziției de încasare nr. 1685 din contul familiei Nasu a fost percepută taxa pentru servicii rituale în sumă de 300 lei, alte taxe nu au fost încasate. (f.d.71)

Mai mult, reprezentantul reclamanților/apelanților a comunicat instanței de fond că, alte plăți în beneficiul ÎM SCL Rezina nu au fost achitate. (f.d.71, 96).

Prin urmare, somația nr. 207 din 02.04.2024 a fost perfectată și înmânată reclamantei/apelantei Nasu Maria nu ca urmare a unei hotărâri din oficiu a Primăriei or. Rezina, dar a fost emisă în rezultatul examinării procedurii administrative în cauză, inițiată în baza materialelor parvenite de la IP Rezina, acumulate în temeiul cererii lui Malanciuc Gheorghe, care pretinde că au fost

încălcate drepturile legitime ale sale și ale membrilor familiei sale.

La caz, este de menționat că terenul (cimitir) cu numărul cadastral 6701210.005, amplasat în or. Rezina, str. Alexandr Motrosov nr. 8, cu suprafața de 2,7785 ha, este proprietate publică a orașului Rezina. Astfel, pornind de la domeniile de activitate ale autorităților administrativ publice locale de nivelul întâi stabilite la art. 4 din Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă, în coroborare cu art. 14 din Legea nr. 436/2006 privind administraţia publică locală, consiliul local administrează bunurile domeniului public şi ale celui privat ale satului (comunei), oraşului (municipiului) şi decide în privinţa actelor juridice de administrare privind bunurile domeniului public ale satului (comunei), oraşului (municipiului), după caz, precum şi privind serviciile publice de interes local, în condiţiile legii;

Potrivit art. 10 din Legea nr.523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităţii administrativ teritoriale, în Republica Moldova, dreptul de proprietate publică a unităţilor administrativ-teritoriale este recunoscut şi apărat de lege. Statul garantează condiţii juridice pentru exercitarea dreptului de proprietate publică a unităţilor administrativ-teritoriale egale condiţiilor juridice de exercitare a dreptului la orice altă formă de proprietate. Nimeni nu are dreptul să retragă în mod forţat patrimoniul proprietarului public, cu excepţia cazurilor prevăzute de legislaţia în vigoare, precum şi să ceară comasarea bunurilor acestuia cu bunurile altui proprietar. Proprietarul public este în drept să dispună de bunurile proprii după cum crede de cuviinţă, fără a încălca legislaţia.

Prin urmare, orice imixtiune în proprietatea orașului cum ar fi amplasarea obiectelor mobile, amenajări, garduri, construcții se face numai cu acordul proprietarului de teren (Consiliul local) și cu coordonarea organului executiv (primarul orașului). Astfel, de către proprietarul de teren și organul executiv asemenea de permisiuni cu privire la instalarea unor garduri la cimitir, nu au fost eliberate, ori, la materialele cauzei asemenea probe nu se regăsesc.

La fel, afirmațiile apelanților precum că, în conformitate cu Capitolului II „rezervarea locurilor pentru înmormântare”, al Regulamentului cu privire la cimitire, aprobat prin HG nr.1072/1998, familia Nasu a mai rezervat trei locuri de înfumurare în preajma locului de înhumare a lui *****, nu şi-au găsit confirmare şi poartă caracter declarativ.

Colegiul judiciar, reține concluzia instanței de fond privind netemeinicia cererii de chemare în judecată formulată de Nasu Andrei, Nasu Maria și Nasu Pavel către Primăria or. Rezina, terț Malanciuc Gheorghe privind anularea somației și a răspunsului la cererea prealabilă.

Complementar, instanța de apel consideră irelevante alte argumente invocate de apelanți în susținerea poziției sale, deoarece se combat cu cele invocate mai sus și se referă la circumstanțele ce au fost constatate și elucidate pe deplin de prima instanță, având la bază cumulul de probe, care au fost administrate și apreciate cu respectarea normelor de drept procedural și susținute de normele de drept material.

Distinct de cele enunţate, completul de judecată conchide că argumentele expuse de către apelant nu constituie temei de casare a hotărârii contestate, pe cale de consecinţă apelul declarat de Nasu Andrei, Nasu Maria și Nasu Pavel, se va respinge.

Conducându-se de prevederile art. 240 alin. (1) lit. a) Cod administrativ, Colegiul civil și de contencios administrativ, -

d e c i d e :

Respinge apelul declarat de Nasu Andrei, Nasu Maria și Nasu Pavel, la cererea de chemare în judecată formulată de Nasu Andrei, Nasu Maria și Nasu Pavel către Primăria or. Rezina, terț Malanciuc Gheorghe privind anularea somației și a răspunsului la cererea prealabilă, împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei, sediul central din 12 martie 2025.

Decizia este definitivă și executorie cu drept de recurs în Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței,
Judecător: Elena Grumeza

Judecători: Svetlana Ghercavii

Natalia Costaș